

O I S

O V I N Y

Nepostradatelný informační a inspirační zdroj pracovníků býv. OIS

Pravicový, liberálně-konzervativní chem.inž. občasník. Založeno r. 1996

Slovo úvodem

Je tu opravdu významný říjen. Před sto lety byla obnovena naše státnost. Nic na tom nemění ani to, že jsme se od té doby trochu zmenšili. Umožnili jsme bratrům Slovákům dospět a postavit se nám po boku. To se povedlo málo kde v Evropě. Teď trochu zápolíme s EU, aby se v ní ta naše státnost zase nerozplynula. Nevypadá to však, že by zítra měly vzniknout Spojené státy evropské. Také zápolíme sami se sebou, jak by ten náš stát měl vlastně vypadat, aby byl náš.

Tím druhým, ne méně významným výročím, je to, že přesně před dvaadvaceti lety v říjnu vyšlo první číslo *OIS*ovin. Je to neuvěřitelné, ale je to tak. Můžeme se tomu divit, zavzpomínat, ale to je tak jediné, co s tím můžeme dělat. Přežily řadu jepičích bulvárních plátků, politiků a zažily všechny polistopadové prezidenty. Původně jsem počítal s vaší větší přispívací aktivitou, přispěvatel by se hravě spočítali na prstech jedné ruky, ale vaše chyba, že to necháváte na mých ubývajících neuronech a úsudku stárnoucího hašteřivého staříka...

Motto**Život je každou minutu vypůjčený čas.****Z citátů, reklam, inzerátů a...**

„Je to vzácná shovívavost přírody, že nás tak dlouho nechává na živu.“

„Umění není pravda, ale lež, která umožňuje poznat pravdu.“ *Picasso*

„Věda je o tom vidět všechno, co ti ostatní, ale myslet si něco, co nikoho ještě nenapadlo.“

„Stát s oblibou a velkým nasazením řeší hlavně problémy, které sám způsobil.“

„Pravda je jen jedna, proto ji nemůže mít každý.“

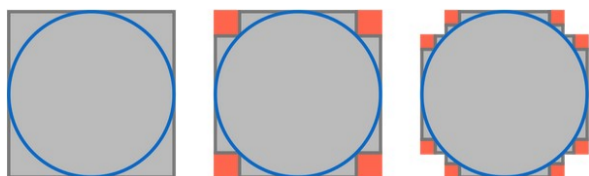
„Dobré svědomí je často jen následek špatné paměti.“

Víte, že?

- Neuvěřitelná toxoplazma: Tenhle parazit, kterého vám dala vaše kočka, z vás udělá podnikatele. Toxoplazmy manipulují lidskou myslí. Své oběti nutí dělat opovržlivé věci a zbavuje je rozumných obav. Lidé se pak více vrhají do silničního provozu, sebevražd nebo třeba do podnikání. Více na <http://jdem.cz/ecmy97>
- Usainu Boltovi byla na jednom úseku naměřena nejvyšší rychlost, kterou kdy člověk běžel 44,72 km/h (12,42 m/s). Přitom rekordman v r. 1923 běžel „jen“ 36,98 km/h (10,27 m/s).
- Může být „evoluční lenost“ výhodou? Za řady podmínek ano. Kdo nic nedělá – nic nezkazí, a platí to i v evoluci. Tak by se dal shrnout výsledek nové studie, která byla právě uveřejněna ve vědeckém časopise *Biological Journal of the Linnean Society*. Její závěr se může zdát triviální. Mohl by ale pomoci rozlušknout letitou záhadu existence sexu. <http://jdem.cz/ecrrv6>

Zajímavá matematika

Jana odšťihuje všechny oranžové čtverce, které se dotýkají modrého kruhu. Když to bude dělat do nekonečna, bude platit, že plocha "zubatá" šedé plochy se bude blížit ploše kruhu a obvod této obvodové čáry obvodu kruhu?

Dorazila doba žalovací

Tak k nám dorazila doba žalování, podobně jako v Postřížinách doba zkracovací. Ta naše není ovšem zdaleka tak poetická. Asi nám bylo líto, že se u nás neujalo západní *MeToo*, protože naše rozumné ženy odmítají v klimakterním věku žalovat, že jim někdo před čtvrtstoletím sáhl na zadek. A tak se toho chopili politici a média. Žalování se stalo, ostatně jako na západě, formou boje. Ministři a jiní by mohli vyprávět. Zákeřné je v tom, že sáhnout na zadek či prsa před třiceti lety je něco jiného, než to udělat dnes. Liší se to přinejmenším těmi třiceti lety.

Jistě, opisovat se nemá, to se vtouká pohříchu neúspěšně do děti už více jak století. A je to marný, je to marný a je to marný. I z opisovacích hříšníků však často vyrostli jinak čestní a úspěšní lidé. No v dospělosti je to trochu větší hřích. A dnešní doba, která nás sleduje na každém kroku na to má softwarové pasti a lovce opisovačů. Dříve se řešili jen naprosto vybočující plagiátorské excesy, dnes abyste se báli opsat dvě zajímavé věty. Lékem je citovat a citovat. Těch malých čísílek citací si stejně nikdo nevažuje a tak citované cizí myšlenky bude čtenář považovat za vaše. Co vše se má citovat? I definice a přírodní zákony? Neopomenout citovat Archimeda a Pythagora? A koho třeba u faktu, že jedna a jedna jsou dvě? Jistě, zlobím, ale oni také přehánějí.

U prací, které prezentují experimentální fakta nebo nové teorie a algoritmy je teoretická část a rozbor stavu jen jakousi úvodní třešničkou na dortu, aby byl čtenář v obraze. A právě tam bývá nejvíce opisování. Představme si situaci, že by Albert Einstein ve své obecné teorii relativity opomněl citovat Newtona nebo Lorentze. Bez ohledu na jeho vynikající teorii by se na něho dnešní média vrhla a nutila by ho odstoupit od katedry? Větší problém je to asi ve žvanivých vědách, kde není objektivní pravdy, ale jen názory. O tváři a stavu vědy se hlasuje právě těmi názory v publikacích.

Dovedu si představit, že studentští hackeri již pracují na softwarech, které celé převzaté odstavce tak přepracují, že by je nepoznal ani sám autor a přitom zachovávají jejich smysl. Možná bude stačit přehnat je překladačem Googlu přes pár jazyků a pak zpět. Jaroslav Uhlíř říká, že hudební skladatel může ukrást maximálně čtyři takty a pak musí uhnout. Vznikne i ve vědě úzus dvě věty a dost? Spíš ne. Dnešní společnost se totiž neřídí duchem, ale literou zákona.

Kam to půjde dál? Digitalizace společnosti nabízí neomezené možnosti. Bude nový kandidát vybírán i podle toho, že přešel na červenou jen dvakrát, zatímco jeho konkurent sedmkrát?

V čem je doba žalovací podlá? Tváří se ctnostně jako ryzí obhajoba pravdy a dobra a zatím jde o to znemožnit protivníka. Cílem je útok či vyřizování si účtů. Zde by možná bylo vhodné připomenout ono biblické – *kdo jsi bez viny, hod' kamenem*. Kdo nikdy neopsal, neřekl sprosté slovo či se jinak neprovinil proti morálce? Každý máme ve skříní nějakého kostlivce nebo aspoň zápěstní kůstku. Za člověka by mělo hovořit celé jeho životní dílo a ne jednotlivosti, na které není možná ani on sám moc pyšný. A spočítá mu to až *ten nahoře*, případně voliči, ale neměla by to být média, která mají sama máslo na hlavě.

Kalendárium

- 22.10 -2137 Popsáno zatmění Slunce v Číně
- 1.10. -331 Pád perské říše, Dáreios II. poražen Alexandrem u Gaugamély
- 13.10.1307 Zničení Templářů fr. králem Filipem IV. Sličným
- 11.10.1412 Jan Hus se vydává na cestu do Kostnice na koncil. Do města dorazil 3. listopadu.
- 11.10.1424 Smrt Jana Žižky z Trocnova u Přibyslavi
- 12.10.1492 Kryštof Kolumbus doplul k ostrovům v Karibiku a objevil tak Nový svět (domníval se

však, že je v jihovýchodní Asii). Tato událost se považuje za symbolický předěl mezi středověkem a novověkem

- 10.10.1648 Generální útok Švédů na Staré Město, nakonec odražen, záchrana Vestfálským mírem
- 27.10.1806 Napoleon vstoupil do Berlína
- 9.10.1917 Zřízení československý armádní sbor v Rusku
- 28.10.1918 Vyhlášení Československé republiky
- 28.10.1922 Po pochodu na Řím se chopil vlády v Itálii Benito Mussolini
- 24.10.1929 Krach na newyorské burze odstartoval velkou hospodářskou krizi – celosvětovou ekonomickou depresi.
- 23.10.1942 Druhá bitva u El Alameinu, vítězná
- 16.10.1946 Popravy na základě norimberského procesu
- 21.10.1950 Čínská vojska obsadila Tibet.
- 24.10.1956 Povstání v Maďarsku (Rákocsi x Nagy), vpád sovětských tanků
- 4.10.1957 Vypuštění první umělé družice Sputnik 1
- 16.10.1978 Novým papežem byl zvolen jako Jan Pavel II. Polák Karol Wojtyła. Byl to první neitalský papež od poč. 16.stol.
- 3.10.1990 Znovusjednocení Německa. NDR se stala součástí SRN.

I Španělé se už zbláznili

Španělsko jako druhé v Evropě po Švédsku schválilo zákon o sexuálním souhlasu, který musí předcházet pohlavnímu styku, aby nebyl interpretován jako znásilnění.

Podle zákona by měl být souhlas se sexem jasný. Cokoliv jiného, včetně ticha, znamená ne. Nejjistější je písemný souhlas, či zaznamenaný do mobilu. Budou se možná tisknout souloženky specifikující nejen souhlas, ale i rozsah a parametry styku. Myslíte si, že po tomto ubyde znásilnění? Je to spíš konec romantiky, kdy žena rozechvěle čekala, jestli se muž odváží. Dnes musí své preference jasně formulovat, jinak se nedočká. Teď už může přijít jen doplňující zákon, že když se žena vyjádří, muž musí.

Všechna tato regulační opatření neoliberálů se obrací proti normálním lidem, které omezují a otravují. Podvodníci si s nimi nelámou hlavu a prostě je ignorují. To se týká třeba ochrany osobních dat, možnosti chránit svůj majetek z vnějšku kamerou, či poukázat na nahraného zloděje. Jsou to opatření pro jakýsi utopický svět, ale rozhodně ne pro svět jaký ve skutečnosti je. *na základě info z netu*

Jak se nestát prezidentem

Každá volba je ošidná, protože se nikdy nezavděčíte všem a nikdy netušíte, jakou maličkostí lidi naštvete. Média před volbou vás propírají a grilují ze všech stran. Vyšťourají nejen případného vašeho kostlivce ve skříní, ale i obratel z kostrče. Digitální doba nahrává tomu, že každému kandidátovi spočítají, kolikrát šel na červenou, či jel rychleji, než měl. Hrátky může, kolik knih si vypůjčil v knihovně, kolik divadelních představení navštívil či nenavštívil-li také veřejný dům. Prostě předhodí vás jako kost vlkům.

A k tomu mediální a marketinkoví poradci. Představují si, že volba prezidenta je něco jako udat na trhu nový produkt. Chtěli by ho prodat všem a to je právě ta chyba. Všem se nedá zavděčit, zejména ne v Čechách. Velký úspěch je, když si ho koupí dost lidí. Dost, aby vyhrál. Když se navíc jedná o člověka, lidé nechtějí, aby byl ideální, bezchybný a čistý, jak padlý sníh. Musí jim trochu něčím připomínat sebe. Supermani jsou v pohádkách, správný kandidát se musí umět naštvat a říct *trhněte si*. Musí být osobností. A osobnost se vždycky nějak prosadí. Tou byli všichni naši dosavadní porevoluční prezidenti. Každý samozřejmě jiným, svým způsobem. Ale lidé

to na nich brali a cenili. Samozřejmě různí lidé, ale vždycky jich bylo tolik, aby to byla většina. I když se tehdy ještě nevolilo přímo. Nikdo nechtěl mít na Hradě kývače a kladeče věnců. Už proto, že prezident je symbolická funkce a ušlápnutí jsme už byli dost století. Je to vlastně rustikální odraz monarchie, byť vládne parlament. A to se mi na té funkci líbí. Proto také souhlasím, aby měl pravomoci, které by mu ráda řada liberálů upřela. Udělit milost jako monarcha, prostě proto, že chce. Ne, aby ji po něm někdo chtěl zdůvodňovat. Nebo vyhlásit amnestii, tady už s jistým ráciem, třeba proto, že vězňice jsou přeplněné a nedostává se peněz a dozorců. Lidé byli po staletí zvyklí, že tam nahoře je Bůh a o něco níže císař pán. A to je uklidňovalo, že věci jsou v pořádku. A symbolickým obrazem tohoto stavu je i prezident. Ne, že je to konkrétní X.Y. Je to funkce, kus státu. A personifikace jde stranou. Hodnotit ho budou případně až historici. V okamžiku inaugurace se stává inventářem.

Nevím, zda většina lidí bude souznit s mojí představou prezidenta, bez ohledu na osobu. Ale mě to uklidňuje, když to tak je. Vždyť těch politiků, co by chtěli řídit a rozhodovat racionálně tam máme víc než dost. Proto případný kandidát musí být i trochu nad věcí. Musí být připravený, zejména v druhém kole volby, že bulvár přijde s fabulacemi typu, *už ve školce trhal mouchám křídla*, a nesmyslnými otázkami typu, *jak chcete uchránit zem od militantních islámských imigrantů a přitom zachránit i mladou nevinnou ženu, které tam hrozí ukamenování?* To je ta chvíle, kdy osobnost má říct. „Jděte do háje. Až to přijde, tak se nějak rozhodnu“. Musí být připraven říct, jako jedna moje známá, *když mě nechcete, tak mě nedostanete*. A toho většina kandidátů není schopna, protože moc chtějí a už moc investovali. A proto se nestávají prezidenty.

Ze života

V místnosti je 40 lidí, dva myslí na sex, ostatní na jídlo. Co to je? Svatba

V místnosti je 40 lidí, dva myslí na jídlo, ostatní na sex. Co to je? Firemní večírek

V místnosti je 40 lidí, všech 40 myslí na sex. Co to je? Školení

V místnosti je 40 lidí, a všech 40 myslí na jídlo. Co to je? Klub důchodců z netu

Modlitba sv. Fr. Saleského

Pane, ty víš lépe než já, že den ode dne stárnu a jednoho dne budu starý.

Chraň mne před domněnkou, že musím při každé příležitosti a ke každému tématu něco říci.

Zbav mne velké náruživosti chtít dávat do pořádku záležitosti druhých. Nešťourat a neporučnickovat.

Zdá se mi, že je škoda z přemíry moudrosti nerozdávat – ale ty, Pane, víš, že bych si rád udržel pár svých přátel.

Nauč mne, abych dovedl mlčky snášet své nemoci a obtíže. Přibývá jich a chuť hovořit o nich roste rok od roku.

Netroufám si prosit, abys mi dal dar s radostí poslouchat druhé, když líčí své nemoci, ale nauč mě trpělivě je snášet.

Také se neodvažuji prosit o lepší paměť – ale jen o trochu větší skromnost a menší jistotu, když se má paměť neshoduje s jejich pamětí.

Nauč mě té obdivuhodné moudrosti umět se mýlit.

Drž mě, abych byl, jak jen možno, laskavý. Starý morous je korunou díla ďáblava.

Nauč mě u jiných odhalovat nečekané schopnosti a dej mi krásný dar, abych se také o nich dovedl zmínit.

Mám vrásky a šedivé vlasy. Nechci si stěžovat, ale tobě, Pane, to říkám – bojím se stárání. Je mi tak, jako bych se musel rozloučit, nemohu zastavit čas. Pociťuji, jak den ze dne ztrácím sílu a přicházím o bývalou krásu.

Byl jsem pyšný na to, že se stále ještě mohu měřit s mladými. Teď cítím a uznávám, že již toho nejsem schopen. Byl bych směšný, kdybych se o to pokoušel.

Ale ty, Pane, říkáš: „Kdo věří ve mne, tomu narostou křídla jako orlovi.“

Dej mému srdci sílu, abych život přijal tak, jak jej ty řídíš. Ne mrzoutsky, ne litostivě se skleslou náladou, ne jako odcházející, ale jako vděčný a připravený ke všemu, k čemu mě ty ještě povoláš.

A k tomu mi dej všechnu sílu srdce.

Amen.

(od Jirky Judy)

Jak dlouhodobá rozhodnutí jsou rozumná?

V životě lidském se nejvíce měří penězi, a kdo říká něco jiného, je tak trochu pokrytec. Když si něco pořídím, rozhodl jsem se, ale zároveň tím o něco přicházím. O spoustu možností, jak jsem mohl investovat jinak. Moje investice tedy nemá jen hodnotu peněz, které jsem vynaložil, ale také cenu nejlepší druhé příležitosti, o kterou jsem svým rozhodnutím přišel. Angličané pro to mají pojem *opportunity cost*, neboli „náklady obětované příležitosti“. Když se rozhodnu jít do divadla, nestojí mě to jen náklady na vstupné, ale zbaví mě to třeba možnosti v ten samý čas pracovat přesčas a vydělávat peníze. Když se ožením s jednou ženou, zároveň přicházím o všechny ostatní. Od toho však máme inteligenci, abychom dokázali uvážit, co je pro nás lepší.

Ještě složitější situace je v případě, pokud investuji do budoucnosti. Odepřu si něco dnes, abych v budoucnu získal něco lepšího. Musí to být něco lepšího, nebo pro mě nějak důležité, abych se vzdal možnosti zlepšit kvalitu svého života dnes. Třeba šetřit na stáří. Jsou etnika, která zcela žijí pro dnešek a plánovat pro budoucnost je jim cizí. Ne tak racionální euroatlantická civilizace. Jinak by nevznikly penzijní systémy, životní pojistky a investiční fondy. Ne všechna rozhodnutí však závisí jen na nás. V mnoha věcech o nás rozhoduje stát a otázka zní, jak dlouhodobá rozhodnutí to mají být?

Bohužel většina rozhodování státu, tedy politiků, které si zvolíme, je poplatná délce volebního období. Musí něco stihnout, aby se zalíbili a měli šanci být znovu zvoleni. Často tedy hledají jednoduchá řešení a těm složitým a dlouhodobým se vyhýbají. Proto stále čekáme na penzijní reformu nebo úpravy zdravotnictví. Jsme ve skluzu se stavbou dálnic a železničních koridorů. Voliče to šve a chtěl by takové představitele, kteří by uvažovali rozumně a koncepčně. Co je však rozumné a koncepční? Možná pro každého člověka něco jiného. Většina se asi shodne, že rozumné je, co ještě užijí za svého života, nejlépe v nejbližších deseti letech, ale budiž i ve stáří. Máme své děti a ty zase plodí naše vnuky. A tak jsme také ochotni obětovat něco i pro ně. To už se pohybujeme v horizontu cca padesáti let. Problém je s nákladnými rozhodnutími, přesahující významně horizont našeho života. Naše civilizace má snahu, čas od času činit taková rozhodnutí, zejména v oblasti „poručit větru a dešti“. Tím je například současné tažení proti oxidu uhličitému a lidmi zaviněným oteplováním. Jeden by řekl, no tak ať to zkusí. Ale ono to stojí spoustu peněz, které by se daly využít rozumněji. Okamžitě se toho chopí ekonomické lobby, které na to vysávají ze státu peníze. Přitom taková rozhodnutí usměrňovat přírodu většinou končí krachem, viz biopaliva. Jediným opatřením toho typu, které se povedlo, byl montrealský zákaz používání některých freonů, které ničily ozonovou ochrannou vrstvu, chránící nás před UV zářením. Povedlo se to ze dvou důvodů. Molekula freonu ničí mnoho molekul ozonu, než se rozpadne a má tedy ohromnou účinnost. Druhým důvodem je, že se účinek zákazu projevil už za našeho života po řádově desetiletí. Tam, kde to je jen na přímé či nepřímé úměrnosti to nefunguje.

Co ale s rozhodnutími a investicemi cílenými na horizont sta a více let? Tady se výsledku snad ani nedočkáme naši vnuci a navíc výsledky nelze zkontrolovat. Byl to dobrý nápad, nebo jsme naletěli podvodníkům a megalomanům? Navíc naše znalosti problému mohou být nedokonalé či neúplné. Můžeme honit větrné mlýny a naši potomci v budoucnosti by si

s tím problémem na vyšší úrovni vědy a technologie poradili lépe a snadněji. Při tom se nás na taková rozhodnutí stát většinou neptá a činí je sám a direktivně. Jak by dopadlo referendum o takových plánech? Kolik lidí by se třeba vzdalo nárůstu své životní úrovně o 15 % ve prospěch sto let vzdálené budoucnosti? A vždy je to něco za něco. Je to, jako bychom měli tvořit zásoby paliva na dobu ledovou, až za nějakých pět tisíc let přijde. Každá generace měla své problémy a dosud je dokázala úspěšně řešit. S velkou pravděpodobností to budou i naši následovníci. Jistě, i lidstvo jednou skončí, podobně jako skončili trilobiti nebo dinosauři a do té doby ať si užívá výsluní.

Citát hodný zapamatování

Ludwig von Mises (1881 – 1973)

Významný rakouský ekonom řekl toto:

„Žádná zastupitelská demokracie nemůže obstát, jestliže velká část voličů stojí na výplatní listině státu. Jestliže se poslanci nepovažují více za věrné zmocněnce daňových poplatníků, nýbrž za představitele příjemců platů, mezd, subvencí, podpor v nezaměstnanosti a jiných dobrodíní z daňového hrnce, pak je s demokracií amen“.

Hovorovou češtinu obohacují zajímavá přirovnání:

Dostaneš facku, že dohoníš loňský vlašťovky.

Držela to jako vegan husí stehno.

Ty knedlíky jsou tak staré, že jsou na nich vidět letokruhy.

To že ti něco někdy nedojde, není chyba České pošty.

Kdo se moc ptá, málo googlí...

Ta už má přetočený tachometr....

Ta žena byla těsně před zebrou....(přechodem)

Příbuzní jsou jako krajina, nejlepší pohled je z dálky.

Tě nakopnu, že tě ani Google nenajde.

Nejsem náladová! Jsem emočně flexibilní.

Byla taková zima, že se přišlo ohřát i ledové kafe.

Vyměním opalovací krém za grilovací koření, to už se fakt nedá...

Také vás někdy matou "procentní body"?

Zejména v ekonomických ukazatelích se setkáváme s tvrzením, že vzrostly či klesly o několik *procentních bodů*. O co jde? Procentní body se používají jen tam, kde už původní parametr je vyjádřen v procentech.

Příklad:

Úroková sazba u půjčky je například pět procent a banka tuto sazbu zvýší na šest procent.

Jsou dvě správné možnosti, jak změnu popsat: Sazba vzrostla o 20 procent (tj. pětinu z původní hodnoty), nebo o jeden procentní bod.

Nesmíme však říkat, že sazba vzrostla o jedno procento. Kdyby totiž pětiprocentní sazba vzrostla o jedno procento, zvýšila by se jen na 5,05 procenta. Jedno procento z pěti je totiž 0,05, takže $5 + 0,05 = 5,05$.

Podobně, když někomu vzrostou volební preference z 20% na 30%, vzrostou vlastně o polovinu o 50%.

Ale také říkáme, že vzrostly o 10 procentních bodů (p.b.). Procentní body jsou rozdílem procentuálních hodnot. Používají se proto, že rozdíl se snadněji vypočte, než podíl. :-)

Řešení úlohy: Ne, obvodová čára bude mít obvod čtverce!

A slovo závěrem

Tak jako je genetický kód zrcadlem historie biologických druhů, je internet zrcadlem historie intelektuální činnosti lidí. V genomu můžeme studovat vývoj různých mutací a také na internetu zůstane trvalá stopa každého našeho duševního výpotku, ať už v dobrém nebo tom horším smyslu. Nešíří se tam geny, ale memy, které také dovedou být velmi agresivní a sobecké. A také ulpívavé. Můžeme sledovat, které myšlenky zaujaly a začaly se šířit. A nemusí to být jen myšlenky psané, ale i audiální a vizuální. Je tedy internet zárodkem společného mozku a myšlení lidstva? Šíří se jím informace a reaguje na podněty. Někdy i dost překvapivě. Možná si vytváří i určité stereotypy reakcí, které by bylo možno přirovnat k instinktům. Možná se i učí. Pak už zbývá jen, aby si uvědomil sám sebe a získal vědomí. Jde o to, jestli to bude vědomí typu „já“ nebo „my“. Jestli se vyvíjí nad nás nebo zůstane s námi.